

Klaagliederen 3:22

**“Het zijn de goedertierenheden des HEEREN
dat wij niet vernield zijn,
dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben”**

- 1 Gods lankmoedigheid
- 2 Gods barmhartigheid
- 3 Gods goedertierenheid

Gemeente,

In 586 voor Christus zit een man op de puinhopen van wat eens Jeruzalem was. De landerijen, weiland, maisland, zijn zwartgeblakerd van het vuur. De muren zijn gevallen, de huizen en bedrijven verwoest. De tempel is verbrand en leeggeroofd. De meeste inwoners zijn weggevoerd naar Babel. Een klein hoopje achterblijvers loopt door de puinhopen van wat eens de stad was.

De man die daar zit is Jeremia. En Jeremia dankt zijn God. Jeremia heeft het over de Gods goedertierenheden, barmhartigheden en trouw. Dankdag op de puinhopen.

Dan zou het dus ook vandaag kunnen: danken. In 2012 na Christus. Al is het de gehele situatie niet zo erg als toen in Jeruzalem, er kunnen voor deze en gene genoeg redenen zijn tot zorg. Grote zorgen. Er zijn er ook onder ons die zonder werk zijn gekomen. En dat doet meer met je dan een ander denkt. Je uitgeschakeld, afgedankt, nutteloos te kunnen voelen. Er zijn er onder die ons die grote zorgen hebben over hun werk. Over hun bedrijf. Omdat het bijna niet meer draaiende te houden is. De recessie laat zijn invloed gelden. Je kunt op de puinhopen zitten van wat eens een bloeiend bedrijf was. De toekomstvooruitzichten zijn niet zo rooskleurig meer, ook voor onze jongeren niet.

Je kunt ook in andere opzichten zorgen hebben gekregen. Je kunt op de puinhopen zitten van je huwelijk. Goed, naar je dacht, begonnen, en nu is er weinig of niets meer van over. Je zit op de puinhopen van wat eens een goed huwelijk was of leek. Je kunt op de puinhopen zitten van je gezin. De verhoudingen die zo scheef liggen en zo in conflict zijn. De goede sfeer die je dacht te hebben onder elkaar is uit elkaar gespat. Je kunt de puinhoop hebben van je eigen leven en gevoel. Vroeger was je een vrolijke, opgewekte jongen of meid. En nu is alle blijmoedigheid en zin in het leven eraf.

Ik zeg niet dat iedereen dat heeft of zou moeten hebben. Maar het komt, mede door de crisis, wel meer voor dan enkele jaren geleden. En dan kun je negatief van worden. In een negatieve spiraal terecht komen van moedeloosheid, bitterheid. Van overbezorgdheid en tobberij en piekerij die je dag en nacht niet loslaat. Van een gevoel dat God je vergeet, dat Hij

je maar laat dobberen op de golven van war er gebeurt en niet te keren is.

Dat gevoel is wel begrijpelijk. Of in elk geval: Jeremia had het ook, misschien nog wel sterker. De eerste 17 verzen van Klaagliederen 3 staan er vol van: Hij heeft Zich immers tegen mij gewend (vs 3) , ook wanneer ik roep en schreeuw sluit Hij de oren voor mijn gebed (vs 8), Hij heeft mij in stukken gebroken en mij woest gemaakt (vs 11), Hij heeft mij met bitterheden verzadigd (vs 15), Gij hebt mijn ziel verre van de vrede verstoten, ik het goede vergeten (vs 17) Toen zei ik, vs 18, mijn sterkte is vergaan en mijn hoop van de HEERE, mijn ziel bukt zich neder in mij (vs 20). Zo'n spiraal, neerwaartse spiraal van moedeloosheid en van een gevoel dat de HEERE je vergeet en je toch niet hoort. Dat is niet direct een stemming om dankdag te houden, dat je eraan toe bent om de HEERE te danken.

Dan laat onze tekst zien: en toch kan dat! De Heilige Geest doorbreekt die spiraal. En de Heilige Geest leert je danken en trekt je uit die negatieve gedachtegang omhoog. Dat kan, dat doet Christus door Zijn Geest! Want Jeremia dankt in onze tekst toch! Het kan toch dankdag zijn. Voor iemand die op de puinhopen zit van wat eens zo mooi begon. En ook voor iemand die helemaal niet op de puinhopen zit. Die als hij zo eens nadenkt een heleboel dingen heeft om blij van te zijn. Een heleboel weldaden kunnen er zijn: overgegaan op school, verkering gekregen, getrouwd, een kindje geboren, werk gevonden, nog steeds werk en eigenlijk niks te klagen, gezond en goede uitslagen gehad. Maar om nou te zeggen dat je elke dag zo dankbaar bent..... het is eigenlijk allemaal zo gewoon en je staat er nauwelijks bij stil. De Heilige Geest zorgt ervoor! Dat iemand dankdag houdt.

Hoe dan? Hoe kom je uit die sleur van klakkeloosheid en vanzelfsprekendheid als het goed gaat? Hoe kom je uit zo'n negatieve houding als het slecht gaat? Hoe doorbreek je die spiraal? Dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen. En wat is dat dan? Dit: het zijn de goedertierenheden des HEEREN dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben.

1 Gods lankmoedigheid

Dat wij niet vernield zijn. Vernield: dat klinkt radicaal, is het ook. Vernield zou zijn: ten einde gebracht. Onder Gods toorn helemaal vergaan en in radeloosheid omgekomen. Onder Gods vloek zo gedrukt dat er geen leven meer mogelijk was, maar alleen de ondergang. In totale radeloosheid en hopeloosheid tegen de muren opgevlagen en in de eeuwige wanhoop gestort. Als een Judas.

Niet vernield. Wel beproefd, gedeukt, gebutst, geschonden. Geschonden in je bestaansmiddelen van werk en inkomen. Erger nog,

geschonden, aangetast in je vertrouwen in mensen, in je vertrouwen op God. Geschonden in je gevoelsleven, bezeerd, blijvend beschadigd. Wel geschonden, niet vernield.

Kijk, je zou het kunnen vergelijken met een glazen bol. Die kun je zo slaan dat hij in duizend stukjes uit elkaar spat. Vernield. Je kunt hem ook zo slaan of bewerken dat de krassen erin zitten, de deuken en vervormingen. Blijvend. Dat verschil: wel geschonden, niet vernield.

Dat gold niet voor de Knecht des HEEREN. De Heere Jezus. Van hem staat geschreven: het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen. Te verbrijzelen. Hij werd droevig en zeer beangst. Zijn ziel was geheel bedroefd tot de dood toe. Verbrijzeld. Neder te stoten in de hel. Onder de vloek. Geen uitkomst meer. Geen hoop dat het niet zo hoeven. Hij moest naar de bodem van de vloek toe. Niemand om Hem heen, door iedereen verlaten. Geen uitzicht meer, helemaal duister en donker. Hij werd verbrijzeld. Hij wel en wij niet. Wel geschonden, niet verbrijzeld. Hij wel verbrijzeld. Wat een wonder! Er zijn lichtpunten in mijn leven. Het lichtpunt van een open hemel. Van genadetijd die nog niet voorbij is. Ik ben er nog. Ik leef nog. Ik hoop nog. Ik mag nog hopen en roepen.

Jezus hing aan het kruis, ik zit en loop rond. Hij zonder eten, ik met eten, Hij had dorst, ik heb drinken, Hij was ontkleed, ik heb kleding, Hij zonder pijnstilling, ik kan me laten verdoven, Hij verlaten, ik met mensen om me heen, Hij onder een dichte hemel, ik met toegang tot God.

Dat wij niet vernield zijn. Wij niet. Anderen wel. Huiveringwekkend, maar waar. Anderen zijn in de afgelopen tijd gestorven en van sommigen moeten wij vrezen dat zij voor eeuwig verloren zijn gaan, vernield zijn. Anderen wel, net zo oud of jonger dan ik ben. Levensdraad afgesneden, Gods lankmoedigheid ten einde. Geen tijd meer voor bekering. En ik ben niet vernield. Ik mag er nog zijn. Ik, geen haar beter dan die anderen die verloren zijn gegaan. Ik ben niet vernield, ik mag er nog zijn. In genadetijd en vindenstijd.

Zouden we toch maar niet danken? God danken dat ik er nog ben? Dat ik er nog ben en dat God te vinden is? Dat er genadetijd is? Tijd die we uit genade krijgen. Onverdiend. Tijd die wij krijgen om tot genade te komen. Om God te vinden en in Hem onze zaligheid. Zouden we toch maar niet danken? Al ben je geschonden, gekwetst, op de puinhopen van wat eens zo mooi was, maar: niet vernield. Gespaard en in leven gelaten en in genadetijd? Toch dankdag!

2 Gods barmhartigheid

Er is nog iets wat de Heilige Geest je leert om ter harte te nemen: Dat Gods barmhartigheden geen einde hebben. Vers 23 zegt e nog bij: zij zijn elke morgen nieuw. Zijn barmhartigheden hebben geen einde. Barmhartigheden: elk woord heeft zijn eigen accent. Er zijn zoveel woorden die Gods genade weergeven: goedheid, goedertierenheid, lankmoedigheid, barmhartigheid, gunst. Dat lijkt misschien soms

allemaal één pot nat te zijn, allemaal hetzelfde of het komt allemaal op hetzelfde neer. Dat is toch niet waar. Elk van die woorden heeft zijn eigen accent en geeft een ander aspect weer van Gods genade. Barmhartigheid is het woord dat aangeeft dat God bewogen is met onze ellende. Medelijden. Ontferming. Als iemand om hulp roept dan is Hij graag tot hulp bereid. Zoals wanneer wij de vraag krijgen of we wat willen geven voor mensen met brandwonden, ik noem iets. En er zijn wat foto's bij en verhalen van mensen die zwaar verbrand waren. Dan raakt je dat zo, dat je spontaan je portemonnee pakt of wat overmaakt. Barmhartigheid. Eigenlijk in het Hebreeuws het woord dat aangeeft het gevoel dat een moeder heeft voor haar kind. Als ze haar kind pijn ziet hebben, als ze haar kind in de moederschoot of pas geboren in levensgevaar weet. Wat een moeder dan voelt, dat is barmhartigheid. Dan voelt een moeder in elk geval iets van: kind, ik wou dat ik het had en jij niet.

Gods barmhartigheid. Toen de Heere Jezus onze ellende zag die wij vanwege onze zonde over ons hebben gehaald. Toen was het Zijn barmhartigheid die Hem deed zeggen: Ik wilde dat Ik het had en jij niet. En Hij nam het over, de last van onze zonden en de toorn Gods. Opdat Hij het had en wij niet. En aan het kruis was er voor Hem geen barmhartigheid. Hij riep uit de diepste nood: "Mijn God, Mijn God waarom hebt Gij Mij verlaten." En er kwam geen antwoord, geen hulp, geen barmhartigheid. Daarom zijn Zijn barmhartigheden zonder einde. Hij neigt Zijn oor. Laat ons dan toegaan met vrijmoedigheid tot de troon der genade om geholpen te worden en barmhartigheid te verkrijgen ter bekwamer tijd. Je denkt wel eens: Daar kom ik al weer. Voor de zoveelste keer, en het is weer mijn eigen schuld. Zijn barmhartigheden hebben geen einde. Ja zijn elke morgen nieuw. Vers. Dat is bij ons wel anders. Als men ons om hulp vraagt, zo'n blaadje van een stichting met een hulpvraag om een gift, dan zeg je de eerste keer: goed ik geef wat. Als er een maand later weer een acceptgiro bij zit wordt je een beetje korzelig. Net wat gegeven en zie je wel, ze blijven bezig, ze denken beet te hebben en dan weten ze van geen ophouden. Dan zijn onze barmhartigheden gauw ten einde. Maar die van de HEERE hebben geen einde. Elke morgen even nieuw, even echt gemeend. Elke keer even barmhartig en vol ontferming. Hij geeft weer vergeving, Hij geeft weer kracht, weer hulp. Als manna in de woestijn. Elke dag nieuw en vers. Elke dag weer. Daarom ben ik vandaag die ik ben. Daarom ben ik niet bezweken, niet krankzinnig geworden. Daarom heb ik het vol kunnen houden. Daarom alleen.

Zouden we toch dankdag houden? Om zo'n onbegrijpelijke barmhartigheid. Door de crisis heen. Door de welvaart heen, dat kan ook.

Zullen we toch danken? HEERE, dank U dat Uw barmhartigheden niet ophouden, dat U hoort, elke keer weer. Elke morgen zijn mijn zorgen er weer, het tegen de dag opzien, maar ook elke dag Uw barmhartigheden. Nee, niet dat ik dat altijd merk. Dat altijd voel, er altijd wat verandert. Maar U hoort en bent barmhartig. En al geeft U niet wat ik vroeg of graag heb, U weet wat goed is, U weet waar ik echt mee geholpen ben, waar Uw eer mee gediend is, Uw Naam goed mee is. Maar U zegt nooit: houd op, roep niet meer, stort je hart niet meer uit, Ik ben het zat, nooit, nooit. Toch dankdag!

3 Gods goedertierenheid

Hoe komt dat nou? Wij zijn niet vernield. God barmhartigheden hebben geen einde, zijn elke morgen nieuw. We vragen het aan Jeremia. Het zijn de goedertierenheden des HEEREN. We verplaatsen ons even in de tijd en situatie van Jeremia. Jeruzalem is verwoest, de tempel verbrand, de landerijen zwartgeblakerd en vertrapt, de meeste inwoners weggevoerd. Jeremia had er vaak genoeg voor gewaarschuwd. Het gebeurt! Want het is Gods oordeel. Over alles wat ons volk God heeft aangedaan. Zijn oordeel is het dat de puinhoop heeft gemaakt. Dat is weliswaar niet het oordeel, het eeuwige oordeel, maar wel een oordeel dat er niet om liegt en er een heenwijzing naar is. Hij zegt ook steeds in hoofdstuk 3 Hij heeft..... Niet de koning van Babel, maar God, de HEERE.

Dan kun je denken: maar dat was in Israel. Toen lag dat één op één. Als het volk ongehoorzaam was kwam er narigheid, misoogst, honger, oorlog. Dat was in het Oude Testament, onder Israel, Gods verbondsvolk. Dat kun je niet direct zo overzetten. Dat is waar. Maar aan de andere kant: kun je het helemaal los zien van elkaar? Staat de economische recessie, staat de teloorgang van christelijke verworvenheden in de nieuwe regering er helemaal los van? Zou het niet iets te zeggen kunnen hebben? Hoe hebben geleefd? Hoe zijn wij omgegaan met welvaart en groei? Is de zending er goed mee geweest? En de hulpverlening instanties? Hebben jaren van meer welvaart ons meer dankbaar, meer afhankelijk gemaakt? Ons meer Hem doen zoeken? Meer tijd aan Hem besteden? Hebben we beseft het voorrecht van gesubsidieerde christelijke scholen en instellingen? Hebben we beseft het voorrecht van vrijheid van godsdienst? Hoe gingen wij met Gods gaven om? Kunnen het onze gerechtigheden zijn waarom we niet vernield zijn en waarom Gods barmhartigheden geen einde hebben? Of getuigt alles tegen ons? Of moeten we zeggen en belijden: het is verdiend, HEERE, als U ons vernield en uw barmhartigheid stopt en ons alles afneemt?

En dat dat niet gebeurt is, dat zijn de goedertierenheden des

HEEREN! Goedertierenheid is een woord dat aangeeft: liefde en trouw.

Die horen bij elkaar, maar dat is toch niet altijd zo. Liefde, of wat wij ervoor aanzien, kan van korte duur zijn. Kan overgaan. Dat iemand verkering kreeg, ging trouwen, maar één van de twee werd gehandicapt en had veel verzorging nodig en kon weinig meer terug betekenen. En de ander gaf er de brui aan, liet in de steek: het vroeg teveel. Gods liefde is en blijft trouw. Al vraagt het heel veel. Al vielen Zijn kinderen, verkorenen, in zonde en schuld. Al gaven ze Hem niks meer terug. Al vroeg dat van God Zijn eniggeboren Zoon. Om die over te geven en niet te sparen. Gods liefde bleef trouw. Trouw ten koste van alles. Zo lief heeft Hij de Zijnen. Tot elke prijs.

En trouw. Maar trouw kan een verplichting worden. Een robot achtig functioneren waar alle liefde uit weg is. Als in een huwelijk waar men alles voor elkaar doet maar niet uit liefde, niet van harte, maar als plicht. Als in de verpleging, daar kan het voorkomen dat het machinaal wordt: weer een luier verschonen, weer iemand drinken geven. Maar God is trouw en dat uit en met liefde. Wat Hij ook doet voor Zijn geliefden, wat het Hem ook vraagt aan constant geduld en hulp en bijstand, het is uit pure liefde. Uit pure liefde zoekt Hij weer op, helpt Hij eer overeind, leidt Hij weer in het rechte spoor. Uit pure liefde blijft Hij trouw. Altijd maar weer, al beantwoord ik duizend keer met afdwalen en afkeer en allesbehalve liefde, Hij blijft vol liefde.

Dat bij elkaar, trouwe liefde en liefdevolle trouw, dat is goedertierenheid. Gods goedertierenheid voor Zijn kinderen. Met zulk een liefde heeft Hij Zijn gekenden lief, met zulk een trouw is Hij Zijn verkorenen trouw. En dan hoor ik het avondmaalsformulier zeggen want zo dikwijls als gij dit brood ziet breken en deze beker gegeven wordt zult gij daardoor verzekerd worden van deze Mijn hartelijke liefde en trouw, liefde en trouw, goedertierenheid, dat Ik voor u Mijn lichaam in de dood geve en Mijn bloed vergiete daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven. En dat Ik u voed met dit Mijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed. Goedertierenheden, meervoud, om hier aan te geven: onuitputtelijk. De blijken ervan zijn onuitputtelijk. Daarom zijn wij nie vernield, daarom hebben Zijn barmhartigheden geen einde.

Zullen we danken? Voor Gods goedertierenheden? Zo onuitputtelijk? Zo trouw. De bron dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben is Zijn goedertierenheid. En uit die goedertierenheid is het dat wij nog meer ontvangen dan Jeremia. Want er is één verschil met de situatie van Jeremia. Dit: ttv Jeremia was de tempel verwoest. De eredienst, dienst der verzoening

ontnomen. Geen dienst der verzoening meer. Jeremia kon niet meer naar de kerk. Niet omdat er bedreiging was, maar het was er niet meer. Wij wel. Ook het afgelopen halfjaar. Is ons dat net zoveel waard als die vrouw in Putten? Toen ds L. Kievit op huisbezoek kwam na de oorlog. En ook deze vrouw had de razzia meegemaakt van 1944. En ze vertelde: dominee, toen hadden ze mijn man en mijn zoon opgepakt en ik zat in de kelder onder ons huis te bidden. En ik bidden. Maar mijn man is niet teruggekomen. En ik bidden tot God. En mijn zoon is nooit meer teruggekeerd. Maar God heeft mijn gebed verhoord dominee. Ja, want ik bad in die kelder toen: o HEERE wat en wie U ook laat wegnemen, laat Uw Woord in Putten blijven. Op de kansel, in de huizen. En God heeft verhoord, want het Woord wordt nog steeds bediend in Putten. En zijn er nou nooit moment waarop je denkt: ja HEERE, al zou U mijn man, mij vrouw, mijn kind wegnemen, als Uw Woord maar blijven zou.....

Toch dankdag houden? Voor Zijn dienst en Woord! Hoewel ik zovaak niet waardeer, toch onder ons gelaten! Merken onze kinderen aan ons wat dat waard is? En laat jij de HEERE merken dat jou dat wat waard is? Je zaterdagavondbesteding, je luisterhouding, je voorbereiding voor een dienst, je aandacht tijdens een dienst.

Het zijn de goedertierenheden des HEEREN! Zijn dienst gelaten, niet vernield, Zijn barmhartigheden elke morgen nieuw. Dat te gedenken haalt uit de spiraal van verbittering, van moedeloosheid, van ontevredenheid, van radeloosheid. Heere, geef mij dat door Uw Geest. Want ik trek er mezelf niet toe op, ik trek met niet aan mijn haren uit het moeras. HEERE, help, ontferm U. En Zijn barmhartigheid is er! Zal er zijn. Keer op keer. Elke morgen nieuw. En nooit, nooit zal Zijn barmhartigheid zo nieuw zijn als die ene morgen. Die eeuwige morgen voor al Zijn kinderen. Wat zijn dan Zijn barmhartigheden nieuw! Stralend en glanzend.

Ik zal dan dankbaar en gezond

Opstaan in die morgenstond.

Als ik dan mijn ogen open doe

Straalt uw barmhartigheid mij eeuwig toe.

Amen